

NONVIOLENT
PEACEFORCE

ХЕРСОН

ШВИДКА ОЦІНКА ПОТРЕБ У СФЕРІ
ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ

ЛИСТОПАД, 2022

ВСТУП

11 листопада 2022 року, 41 населений пункт у Херсонській області, у тому числі й місто Херсон, були деокуповані українськими військовими. Цивільне населення, що мешкає на цих територіях, пережили місяці бойових дій та окупації. Надання житлово-комунальних, соціальних та інших послуг було частково або повністю зупинено через пошкодження або руйнування об'єктів та інфраструктури внаслідок бойових дій, розграбування більшості цінних активів відступаючими російськими військами та переміщення фахівців, які надають зазначені послуги.

Наразі місто Херсон та прилеглі до нього території продовжують потрапляти в зону артилерійського обстрілу. Зі звільнених територій щоденно повідомляють про численні обстріли, в тому числі жертви серед цивільного населення. Пошкодження цивільних будівель є значним і впливає на житло та роботу критичної інфраструктури, такої як, дороги, мости, енерго- та водопостачання.

Наземні міни, вибухонебезпечні пастки та інші нерозірвані боєприпаси становлять значну небезпеку для цивільних осіб, волонтерів та гуманітарних організацій, що знаходяться або працюють на цій території.

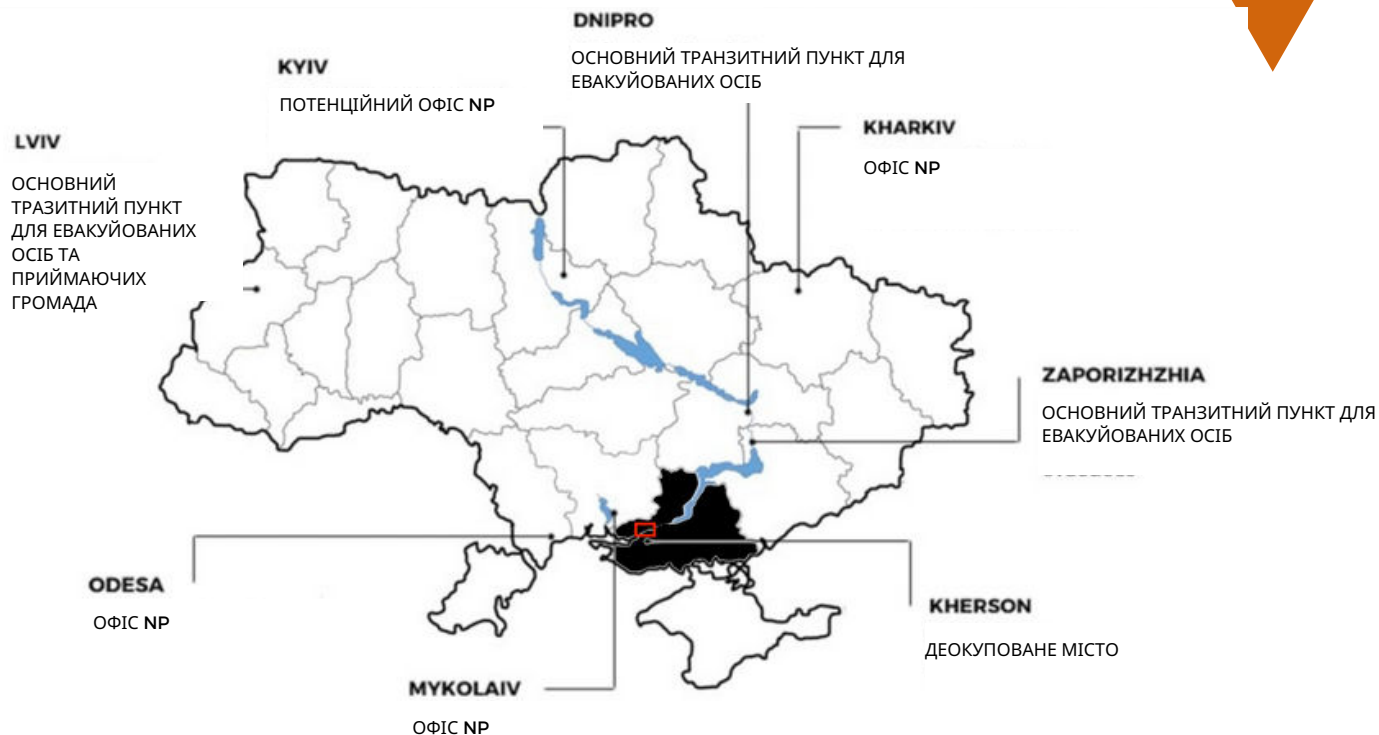
МЕТОДОЛОГІЯ

Після деокупації та отримання доступу до області, Nonviolent Peaceforce в Україні (NPUA) відвідали місто Херсон з метою проведення швидкої оцінки потреб та проблем захисту цивільного населення, включаючи визначення нагальних гуманітарних потреб населення. Протягом двох днів – 21 та 24 листопада 2022 – команда NPUA зустрілась та опитала понад 30 осіб (18 громадян, 5 представників органів державної влади та 8 представників місцевих волонтерських організацій).

Команда NPUA також відвідала головний склад гуманітарної допомоги та

Центральний гуманітарний та громадський центр у місті Херсон. Цей звіт не охоплює потреби громад за межами міста Херсон, але, тим не менш, служить основою для подальшої оцінки потреб цивільного населення в області. Ця оцінка є швидкою за своєю природою і не може дати повний огляд усіх нагальних потреб цивільного населення. Команда NPUA може надати більш детальні брифінги за запитом. Цей звіт буде оновлений додатковою інформацією.

“Всю окупацію я провела у Херсоні. Найстрашніше було на блокпостах – нас усіх дуже сильно перевіряли, особливо хлопців. Я боялася, що мого хлопця заберуть і змусять служити в російській армії. На власні очі бачила, як бійці на блокпосту одягають їм на голови чорні мішки і відвозять – жінка з Херсону, 25 років

ФАКТИ ТА ЦИФРИ

- Місто Херсон деокуповано з 11 листопада

 До лютого 2022, населення міста становило 300,000 осіб. Наразі місцева влада повідомляє, що у місті проживає понад 75,000 осіб
- До деокупованих територій входить 41 населених пунктів

 Швидка оцінка потреб була проведена 21 та 24 листопада 2022 року
- NPUA відвідали роздачу гуманітарної допомоги у центральному гуманітарному та громадському центрі міста

 NPUA працює над створенням реєстру гуманітарних послуг
- NPUA зустрілись та опитали понад 30 осіб (18 громадян, 5 представників органів державної влади та 8 представників місцевих волонтерських організацій).

 NPUA може надати більш детальні брифінги за запитом і доповнить цей звіт оновленнями

ПЕРЕРВА У НАДАННІ ОСНОВНИХ ПОСЛУГ І ПИТАННЯ ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

У Херсоні, потреби у захисті цивільного населення та потенційні заходи реагування на ці потреби сформовані руйнуванням об'єктів критичної інфраструктури внаслідок постійних артилерійських атак, а також наслідками окупації російськими військами з березня по листопад 2022 року. Крім того, доступність товарів у місті залишається обмеженою, тоді як ціни на предмети першої необхідності наразі завищені як повідомляють декілька опитаних осіб. Наразі поточна гуманітарна допомога області є вкрай недостатньою з огляду на масштаб потреб цивільного населення.

Наразі в області немає електропостачання, а ресурси для резервного живлення, наприклад генератори, обмежені в наявності. З швидким наближенням зими, цивільні мешканці залишаються без опалення та електроенергії для приготування їжі та змоги зарядити мобільні телефони або інше обладнання.

Відсутність електропостачання також означає, що насоси для води також не працюють, і місто не може забезпечити мешканців достатньою кількістю питної води.

У продажу відсутні будівельних матеріали, необхідні для ремонту житла та вікон пошкоджених під час обстрілів. Мобільний зв'язок є обмеженим, що впливає на комунікацію з громадами для поширення інформації про служби підтримки та допомоги. Наразі у місті працює лише одна лікарня, що не має змоги використовувати необхідне обладнання та має обмежений персонал. Крім того, існує незначна кількість структур підтримки для персоналу, що працює в цій лікарні.

Місцева влада створила декілька пунктів обігріву, що працюють від генераторів. Це одне з небагатьох місць, де цивільні особи мають доступ до електроенергії. У таких пунктах, вони можуть залишатися обмежений час, щоб зігрітися, зарядити мобільні телефони та отримати їжу під час неофіційної роздачі. Збільшення кількості таких пунктів обігріву потребує додаткових генераторів, палива для зазначених генераторів, наметів. Такі пункти могли б також виступати в якості центрального місця для додаткової допомоги, гарячого харчування та надання інших послуг. При збільшенні кількості таких пунктів необхідно також враховувати питання безпеки, пов'язані з постійним обстрілами, оскільки ці місця є відкритими, а сховища, що знаходяться поблизу чітко не ідентифіковані. Хоча влада визначила ремонт необхідної інфраструктури терміновим пріоритетом, вона також відзначає надзвичайну складність цього завдання. Багато ресурсів, необхідних для відновлення чи ремонту об'єктів критичної інфраструктури, наразі недоступні, так як генератори та інше спеціальне обладнання було розграбовано або пошкоджено окупаційними військами.

«Херсону потрібні фахівці», – зазначив один із чиновників.

Без швидкої, широкомасштабної допомоги в умовах постійних обстрілів і швидкого наближення зими малоімовірно, що основні послуги зможуть бути відновлені в масштабах, достатніх для підтримки цивільного населення.

ВИРІШЕННЯ ПОТРЕБ ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ

Недостатнє функціонування критичної інфраструктури та надання основних послуг населенню в Херсоні, а також труднощі швидкого ремонту цієї інфраструктури, формують потреби у сфері захисту, реагування та пріоритети, визначені цивільними особами, владою та місцевими постачальниками послуг.

Евакуації

Через посилення бойових дій, важкий стан інфраструктури та недостатній доступ до основних послуг, органи влади рекомендують цивільним особам, особливо з дітьми, людям літнього віку, людям із захворюваннями та обмеженою мобільністю, евакуюватися. Представники місцевої влади оголосили, що вони сподіваються евакуювати по 100 цивільних осіб в день, та побачити 6000 цивільних осіб переміщених протягом наступних чотирьох тижнів, хоча транспортні можливості та вартість палива є обмежувачими факторами.

Багато цивільних осіб повідомили про небажання евакуюватися, незважаючи на важкі умови. Одна особа зазначила: «якщо я поїду, то це означає, що я відмовляюсь від свого дому». Для тих людей, хто хоче евакуюватися, інформації про те, як це з зробити, і ресурсів бракує. Хоча органи влади створили централізовану гарячу лінію, відсутність доступу до телефонів і мобільного зв'язку сильно обмежує доступ до інформації.

Відсутність засобів транспорту, в тому числі автобусів, а також потягів, припинених через відключення електропостачання, значно обмежує кількість людей, яких можна евакуювати.

Відсутність можливостей комунікації означає, що цивільні особи часто чекають транспорту, якого просто немає. Під час евакуації людей виникають серйозні занепокоєння щодо дотримання принципів захисту – цивільним особам не надається інформації про кінцеві пункти призначення, послуги, доступні в районах переміщення, та їхні права як переміщених осіб. Деякі особи також повідомляють, що вони вважали, що їх евакуюють в одне місто, а потім опинились в іншому місті без жодного попередження.

З точки зору першочергового реагування, поширення точної інформації стосовно евакуації (зокрема в неелектронних формах, таких як плакати, листівки та оголошення через гучномовець) є критично важливою. Коли люди вирішують і можуть евакуюватися, надання їм точної та детальної інформації про послуги в транзитних та кінцевих пунктах призначення є важливою. Присутність навчених команд захисту під час евакуаційних поїздок допоможе як у наданні точної інформації, так і в дотриманні принципів захисту внутрішньо переміщених осіб.

Розподіл гуманітарної допомоги

Наявність гуманітарної допомоги – їжі, води, грошової допомоги, непродовольчих товарів – вкрай обмежена. У тих випадках, коли допомога є наявною, вона надається в центральному місці до місцевих органів влади, які повідомляють, що вони потім розподіляють цю гуманітарну допомогу між різних пунктами розподілу в місті (приблизно 30 локацій на час написання звіту).

Хоча списки людей із особливими потребами, як люди літнього віку чи люди з обмеженими можливостями, існують (і були складені до окупації російськими військами), їх було складно оновити після окупації, і вони наразі не повністю відображають величезні потреби населення. Хоча деякі соціальні працівники готові допомогти під час розподілу гуманітарної допомоги, кількість доступного персоналу обмежена (за оцінками одного респондента, у місті наразі працює 80 таких співробітників, на відміну від довоєнних 130 співробітників). Замість цього, деякі цивільні особи мобілізувалися, щоб допомагати один одному: «у нашій будівлі є люди з обмеженими можливостями, і у нас є відповідальна особа», — повідомив один із мешканців міста. «Вони намагалися допомогти, але гуманітарної допомоги досі не отримали».

Внаслідок окупації громадянське суспільство Херсона, включно з волонтерськими мережами, постраждали та все ще перебувають у процесі реорганізації. Цей спосіб підтримки, який був критично важливим в інших постраждалих громадах, наразі обмежений у межах міста. Проте місцеві структури в прилеглих територіях, таких як Миколаїв, працюють над тим, щоб реагувати на потреби на місцях, а також зміцнювати наявний місцевий потенціал.

Окрім обмеженої наявності, цивільні особи повідомили, що не отримали інформації щодо того, як отримати допомогу. Навіть в одному з центральних гуманітарних пунктів міста не було інформації про право на допомогу, а також коли, де і як допомогу можна отримати. Хоча деяка інформація поширюється в електронному вигляді через Telegram та інші соціальні канали, цього недостатньо, враховуючи відсутність мобільного зв'язку та інтернету у переважної більшості цивільних осіб.

Ситуація навіть більш складніша для людей з обмеженою мобільністю, хто не має можливості відвідати центральні пункти з електропостачанням, або хто не може користуватися або не має мобільних телефонів. Люди також повідомили про страх отримання допомоги в центральних пунктах розподілу гуманітарної допомоги через попередні обстріли цих місць російськими військами.

Гуманітарні організації можуть допомогти шляхом збільшення потужностей розподілу гуманітарної допомоги за межі початкових пунктів розподілу. Інформація щодо розподілу допомоги має бути відкритою та прозорою, а на цьому етапі – в аналоговій формі (плакати, брошури, оголошення через гучномовець). Присутність співробітника гуманітарної організації під час розподілу, зокрема присутність навченого персоналу захисту, сприятиме поширенню інформації, забезпечуватиме справедливий розподіл допомоги з урахуванням принципів захисту, а також допоможе виявити тих осіб, хто має найбільш нагальні гуманітарні потреби.

Фізичні загрози безпеці цивільному населенню

Як у місті Херсон, так і в області ризик постійних обстрілів та шкоди від нерозірваних боєприпасів, є високим. Хоча є кілька доступних бункерів (в одному звіті зазначено, що було виявлено 19 укриттів), на даному етапі вони не були оцінені щодо безпеки та наявності необхідного обладнання. З посиленням обстрілів і труднощами, зазначеними вище, пов'язаними з евакуацією цивільного населення, забезпечення безпечного та обладнаного укриття для цивільного населення має бути пріоритетом.

Крім того, високим залишається ризик для мешканців Херсонщини від нерозірваних боєприпасів та мін-пасток.

Хоча розмінування є пріоритетом для органів влади, це знову ж таки обмежено самим масштабом завдання та наявними можливостями. Існує нагальна потреба в навчанні цивільного населення щодо мінної безпеки та обізнаності. На момент проведення цієї оцінки в центральному гуманітарному пункті міста Херсона, не було публічної інформації про мінні ризики, окрім тієї, яку надала команда, яка проводила цю оцінку. Існує явна потреба та громадський інтерес до мінної освіти як серед дорослих, так і дітей, особливо в аналогових формах, таких як великі публічні інформаційні плакати, листівки та зошити для дітей. Необхідне також інше обладнання індивідуальної безпеки, наприклад акумуляторні ліхтарики. Організації, що працюють у сфері розмінування, та які безпосередньо не присутні в Херсоні, можуть надавати такі матеріали через поточні гуманітарні конвої, а також через партнерів, таких як Nonviolent Peaceforce.

Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка

Після окупації російськими військами є наявні гострі потреби в психічному здоров'ї. Цивільне населення намагається впоратися із тривалим стресом і травмою та майже не має доступу до психологічної та психосоціальної допомоги (MHPSS). Як цивільні особи, так і органи влади, включаючи спеціалізовані служби у справах дітей та постраждалим від сексуального та гендерного насильства, визначили психічне здоров'я нагальною потребою. Багато фахівців і представників влади, які займалися цим видом соціальної допомоги до війни, самі були переміщені або зараз виконують інші важливі функції реагування після деокупації. Психологічна допомога має бути швидко розгорнута як у формі статичних служб у центральних пунктах розподілу гуманітарної допомоги, так і у вигляді мобільних пунктів, які можуть охопити тих осіб, хто не має доступу до центрів розподілу гуманітарної допомоги.

Перша психологічна допомога може допомогти краще зрозуміти поточні потреби людей та стати основою для більш комплексного розгортання послуг підтримки.

Сексуальне та гендерне насильство

Як і на інших територіях, окупованих російськими військами, ймовірність сексуального насильства та інших форм сексуального та гендерного насильства пов'язаного з конфліктом є надзвичайно високою. Ті, хто постраждав від сексуального та гендерного насильства під час окупації, наразі мають надзвичайно обмежений доступ до психологічних та психосоціальних послуг, а також обмежену медичну підтримку (працює лише одна лікарня та проблема відсутності ліків є поширеною). Отже, розуміння масштабів цієї проблеми є великим викликом, що посилюється соціальною стигматизацією тих осіб, хто пережив сексуальне та гендерне насильство. Існує також помітний зв'язок між спільнотами, які перебувають у стресовому стані, та зростанням випадків домашнього насильства. Існує нагальна потреба в розгортанні спеціалізованих послуг на деокупованих територіях, присвячених наданню комплексної допомоги жертвам сексуального та гендерного насильства. Без такої допомоги жінки та дівчата, зокрема, знаходяться під загрозою загострення тривалої фізичної та психологічної травми.

Захист дітей

Необхідна спеціальна швидка оцінка проблем захисту дітей, оскільки поточне розуміння масштабу потреб у захисті дітей наразі обмежене. Особливе занепокоєння викликають домогосподарства, що очолюють діти, та ті що включають дітей із захворюваннями чи інвалідністю. Загалом, діти стають все більш соціально ізольованими; багато з них не мають зв'язку з друзями, які були евакуйовані або з якими неможливо зв'язатися через нестабільний зв'язок.

Без електроенергії, підключення до Інтернету та інших послуг, діти та підлітки зараз не мають доступу до освіти. Навіть якщо такі послуги будуть відновлені, повідомляється, що дистанційне навчання також постраждало через розграбування та поломку комп'ютерів і планшетів, які використовуються для занять. Діти та підлітки виявили потребу в груповій соціальній діяльності з іншими дітьми. Необхідність спеціалізованих послуг психологічної підтримки для дітей є поширеною потребою: «діти дійсно страждають від цієї травми та потребують психологічної допомоги».

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Інформування: доступ до інформації є пріоритетом. Важливо, щоб цивільні особи знали де і як отримати доступ до інформації про гуманітарні послуги. Зважаючи на поточні обмеження електронного зв'язку, інформація повинна передаватись не лише онлайн, а й у аналоговій формі. Це включає аналогові опції, такі як оголошення через гучномовець, плакати, розповсюдження листівок і фізичні розклади для запланованих розповсюджень, розміщені в центральних громадських місцях, таких як пункти обігріву. Міжнародний гуманітарний сектор відіграє ключову роль у наданні додаткової спроможності місцевим суб'єктам, які зараз перевантажені.

2. Евакуація: як повідомили органи влади перебування у Херсоні наразі є небезпечним для цивільного населення через постійні обстріли та скомпрометовану критичну інфраструктуру. Очікується, що з початком зими та обмеженими можливостями для ремонту умови проживання можуть погіршитися. Наскільки це можливо, гуманітарні організації повинні підтримувати тих осіб, хто хоче шукати безпеки деінде, супроводом, транспортом і наданням допомоги для переміщення.

3. Децентралізація: там, де допомога наявна в Херсоні, вона переважно обмежується центральними районами міста. Існує нагальна потреба отримати доступ, оцінити потреби та допомогти тим, хто живе за межами центральної частини міста. Цивільні особи, які залишилися на цих територіях, часто є людьми з особливими потребами, наприклад літні люди.

4. Збільшення потенціалу: існує нагальна потреба збільшити потенціал навчених цивільних і гуманітарних суб'єктів для доставки та розподілу гуманітарної допомоги та надання послуг. Наразі громади, включаючи організації громадянського суспільства, волонтерські групи та церкви, як з Херсонської, так і прилеглих областей, таких як Миколаївська, намагаються заповнити цю прогалину – міжнародні гуманітарні організації можуть взяти на себе ініціативу та допомогти підтримати поточні зусилля місцевих учасників щодо зміцнення та розширити їх гуманітарної діяльності.

5. Захист через присутність: присутність гуманітарних організацій та наявність іншої необхідної підтримки цивільного населення в Херсоні залишається обмеженою. Збільшення прямої гуманітарної присутності місцевих і міжнародних організацій, зокрема навчених груп захисту, дозволить більш повно визначити потреби цивільного населення, а також допоможе з інформуванням, допомогою та наданням послуг

6. Навчання: незважаючи на постійні загрози з боку артилерії та нерозірваних боєприпасів, надання цивільним особам інформації, необхідної для їхньої безпеки, може врятувати життя. Існує нагальна потреба в розширенні мінної освіти та обізнаності цивільного населення, включаючи дітей.

ЗА ПІДТРИМКИ

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

NORWEGIAN
REFUGEE COUNCIL

